СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 96. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 27-го КВІТНЯ 1949. — No. 96. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 27, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЛОВЯНСЬКИЙ КОНГРЕС ПЯТОЮ КОЛОНОЮ

Вашингтон, 25 квітня. — Комітет неамериканських діянь палати репрезентантів переслухує при замкнених дверех свідків про діяльність Американського Словянського Конгресу, зорганізованого в початках другої світової війни. Суддя Блер Ф. Гунтер з Питсбурга, який був першим предсідником цього конгресу в рр. 1942-44, як один зі свідків перед комісією заявив, що Американський Словянський Конгрес є сьогодні „найнебезпечнішою пятою колоною, яка веде акцію серед своянського населення" і що „його ціллю є спонукати мільйони словянських американців до підривної діяльности в основних американських промислових підприємствах на те, щоб спаралізувати апарат краєвої оборони. Щодня виявляються свіжі докази, що його діяльність стоїть під контролею Москви". — Милош Кнезевич, як „таємний свідок" уряду виявив, що в серці промислового осередку в Питсбургу існують комуністичні ячейки для саботажу промислу на випадок війни. Він передав комісії членські карти двох комуністів, які діють в ячейці та розвивають свою шпигунську діяльність в юнії електричних робітників, приналежної до Конгресу Індустріяльних Організацій.

До Американського Словянського Конгресу притягнено на початках війни великі словянські організації ніби для патріотичної діяльности й підтримки воєнних зусиль уряду. Зпоміж українців пішли туди тільки одиниці з крайними лівиме поглядами, а їх імена були поміщені на лісті членів. Довший час на чолі Конгресу стояв Леон Кржицкі, який їздив на конференцію до Москви, а після того висилав іменем Конгресу різні комунікати до преси.

СУДДЯ ПЕРЕРВАВ РОЗПРАВУ на ЗНАК ПРОТЕСТУ ПРОТИ НАПАДІВ ОБОРОНИ.

Ню Йорк. — Підчас судової розправи проти провідних комуністів, обвинувачених в навчанні, як насильно скинути американський уряд, прийшло до гострої виміни слів між оборонцями підсудних і предсітником розправи, суддею Гаралдом Р. Медісою. Суддя кілька раз звертав увагу оборонців, щоб вони не ставили внесків на відчитування під час розправи творів Маркса й інших теоретиків комунізму, бо тоді суд переміниться на процес проти авторів і ідей. Одначе одвокат Стечел і підсудний Денніс не звертали уваги на упімнення судді й виголошували промови з доманганням перестудіювати книжки та допустити до переслухання підсудних на доказ, що вони поступали так, як сказано в книжках. Суддя Медіна не міг довше витримати. Не хотів наложити кари на адвокатів та підсудних за непослух судові, бо це могло б стати притокою до невдачі процесу („містрайел"). Тому він перервав розправу на пять мінут для оспокоєння нервів вийшов з залі. Після повороту судді оборонці залишили свої внески, а взялися до перехресного переслухання свідка. — У пятницю минулого тижня урядовий свідок зізнав, що комуністи заповідали серед робітників наїзд советської армії на Америку через Аляску, щоб зруйнувати промисловість Дітройту, а серед замішання скинути уряд Злучених Держав.

БИЛ ПРО СУСПІЛЬНЕ ЗДОРОВЯ ВНЕСЕНО В КОНГРЕСОВИХ ПАЛАТАХ.

Вашингтон. — Десять постійних підтримувачів уряду зголосили в обох конгресових палатах законопроєкт про суспільне здоровя, як його зясував був кількома наворотами президент Труман. Бил обіймає обовязкове обезпечення здоровя, а його передано негайно сенатській комісії праці й прилюдного добробуту. У палаті репрезентантів билом займається комісія міжстейтової чужинної торгівлі. Проєкт передбачує оплату на три відсотки від робітничої платні а оплату мають платити по половині як самі робітники так так і підприємці. Її мали б стягати від осіб, які мають найменше $4,8000, доходу річно. Найбільша оплата виносила б $72 річно. Федеральний уряд мав би доплачувати найвище по півтора відсотка до робітничих платень впродовж 1954 року, а по одному відсоткові опісля, аж до року 1957. Медична опіка обіймала б не тільки самого обезпеченого, але й його родину.

ЗДВИГ НАРОДУ ПО УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКВАХ З НАГОДИ ВЕЛИКОДНЯ

Великдень за українським календарем в околиці Ню Йорку дав притоку до виявів солідарности українсько-американського світу всіх відтінків.

По Воскресній Утрені і Богослужбі, відправленій у деяких церквах як не в півночі, то раннім ранком, народ висипав сотнями на вулиці й церковні площі. Сьома вулиця в Ню Йорку заройлася тисячами народу наче на час гагілок на Україні, а серед збвигу нові імігранти зо скитальщини були осередком розмов. Сердешній настрій панував теж при обговоренні найближчої маніфестації з нагоди Свята Лояльности, заповідженого в Ню Йорку на суботу 30 квітня. На пригадку про цю параду роздавано сотні листівок та припинано відзнаки, з яких дохід піде на покриття коштів свята. — з інших околиць наспіли теж вісті про подібний настрій.

ПРОКУРАТОР В НАЦІСТІВСЬКІМ ПРОЦЕСІ НЕ ПРИЙНЯВ ПОЛЬСЬКОЇ МЕДАЛІ.

Гартфорд, Конн. — Адвокат Тамес Е. Дод., який був діяльний як прокуратор в процесі проти націстичних воєнних злочинів на суді в Нюрембургу, не прийняв медалі, присланої йому з Польщі у признанні за його працю. Була це медаля „Польонія Реститута". Він сказав, що нема різниці між націстівським режімом і теперішнім польським режімом.

АМЕРИКА ВІДБУДУЄ ПРОДУКЦІЮ ЗБРОЇ В ЕВРОПІ

Вашингтон, 25 квітня. — Програма адміністрації при орудуванні півтора мільйоновими фондами на допомогу Европі обіймає не тільки висилку зброї для західних европейських держав, але теж і відбудову продукції зброї в Західній Европі. Так частина $1,300,000,000, призначена на підтримку країн з Північно-Атлантійського Договору, піде на сирі матеріяли. Вони будуть переслані до Европи на допомогу відбудови фабрик зброї. Та заки ці фабрики будуть побудовані, Злучені Держави хочуть вжити значну частину тих грошей на висилку готових гармат, амуніції, літаків, тенків і малих кораблів на допомоуг підчас першого року діяння програми. Европейські держави мусять подбати самі за такі небоєві предмети, як уніформи, машини до писання й газоліну. — Ціллю такої діяльности є розбудувати оборону до такого ступня, щоб не допустити до окупації цілого европейського континенту заки ще Америка вступить у війну. Теперішня ситуація така, що російські армії можуть наїхати на кожну країну, на яку вони тільки забажають. Одначе проектована воєнна програма випрацювана так, щоб не перешкоджала діянні Пляну Маршала для відбудови Европи.

ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ ВІДПОВІВ НА ЛИСТА У. Н. СОЮЗУ.

У відповідь на листа Головного Уряду У. Н. Союзу з нагоди його річних зборів до президента Трумана та зі запевненням повної піддержки американської закордонної політики, зокрема щодо рішучого становища проти большевицької агресії, департамент стейту наіслав листа, підписаного шефом відділу публичного зв'язку, М. Р. Т. Картером, в якому ствержується, що „запевнення піддержки Українського Народного Союзу для політики президента Трумана і уряду високо оцінюється". В листі дальше повідомляється, що заяву УНСоюзу переслано з Білого Дому до уваги департаменту стейту.

РОСІЯ ЦЕ ЄДИНА КРАЇНА, ЩО МАЄ КЛЮЧ ДО МИРУ — ВАНДЕНБЕРГ

Ню Йорк. — Сенатор Артур Г. Ванденберг, провідник партії меншини в комісії закордонних відносин, заявив, що Росія це єдина країна в світі, яка має в своїх руках ключ до миру. Злучені Держави завжди мають на оці мирну ціль, одначе вони мусять бути готові до оборони кожної хвилини твердив Ванденберг у промові на зібранні Тов. для Памяти Теодора Рузвелта. Він сказав, що в світі є сила, більша ніж атомова бомба, але вона є цілковито в руках советських володарів. „Далеко більші наслідки викликала б сьогодні заява Советів — підтверджена ділами — що Москва змагає до загоєння розлому між Заходом і Сходом; що комунізм готов залишити свої пляни для закордонних завоювань і для підривного діяння; що Політбюро є готове до взаємної праці в добрій вірі для створення світу, можливого до співжиття, а в ньому самовизначення мало б бути рішальне про ідеологію кожної нації; і що загальне роззброєння під належною контролею буде на деннім порядку надій населення Советського Союзу й інших народів у приязнім світі". — Він додав, що „навіть залишення блокади Берліна було б першим сонішним променем на темному небосклоні". — Після такої загальної заяви сен. Ванденберг зясував цілі закордонної американської політики в шости точках. Потім він заявив, що не буде третьої світової війни, якщо Росія її не почне і що не буде нападу на Росію, якщо Совєти не спровокують такого нещастя. Сен. Ванденберг дістав медалю признання від Товариства для Памяти Рузвелта разом з деканом колегії Барнард, Мілісент Кері.

АМЕРИКАНСЬКІ АТОМОВІ БОМБАРДУВАЛЬНИКИ НА ПОГОТОВІ В АНГЛІЇ

Лондон, 26. квітня. — Тут повідомлено, що в найблищу суботу прилетить до Англії перша група американських супер-фортець, вишколених спеціяльно в скидуванні атомових бомб. Це дасть Америці можність скинути атомову бомбу денебудь в Европі і в кожному часі, якщоб зайшла така потреба. З кол британської авіяції вияснили, що до Англії прибуде відома 509-та група „атомових бомбардувальників", спеціяльно технічно забезпечена та зі спеціяльно вишколеною залогою. Між персоналом цеї групи має бути щонайменше двох офіцерів, що брали участь в історичній атомовій атаці на Гірошіму і Нагасакі в Японії. Група складається з 30 бомбардувальників і вона стаціонуватиме в Англії, як „фронтовій лінії" Атлантійського пакту.

В ЛИПНІ БУДЕ ВСТАНОВЛЕНА ЗАХІДНО-НІМЕЦЬКА ДЕРЖАВА

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ І НІМЦІ УЗГІДНИЛИ СПІРНІ ПУНКТИ КОНСТИТУЦІЇ; ГЕН. КЛЕЙ ТВЕРДИТЬ, ЩО СОВЄТИ ВЖЕ НЕ МОЖУТЬ ЗМІНИТИ ПЛЯНУ ПОДІЛУ

Франкфурт над Майном, Німеччина, 26 квітня. Вчора ввечорі Західна Німеччина зробила рішальний крок назустріч своїй новій долі. Після майже шістьгодинних дебат парляментарні представники Німеччини та західні військові губернатори узгіднили всі спірні пункти щодо конституції плянованої західно-німецької федеративної держави, остаточне встановлення якої ген. Клей заповів вже на липень цього року. Після вчорашніх нарад, американський військовий губернатор Німеччини, ген. Клей, тріюмфально заявив, що „розв'язано всі розбіжності між західними окупаційними потутами і німцями та між німцями самими і треба сподіватися, що проект конституції буде прийнятий Парляментарною Радою в дні 15-го травня". Західно-німецька держава, створена на федеративній базі поодиноких німецьких країн, нараховуватиме около 45 мільйонів мешканців та матиме широке самоуправління в рямках т.зв. окупаційного стану, що дає західним окупаційним великодержавам право загальної контролі до часу заключення мирового договору, до чого буде уповноважений новий уряд Німеччини. Створення західнонімецької держави буде теж остаточним завершенням поділу тої країни на західну і підсоветську частину, а ген. Клей вчора заповів, що Совєти вже тепер не матимуть сили і можности відмінити цей розвиток. Погодження дотеперішніх розбіжностей щодо проєкту конституції вважається перемогою німецьких лібералів над лівими і правими екстремістами. Ген. Клей зі свого боку вчора заявив, що німці у великій мірі виправдали покладані на них надії і тому він пропонує включити їх в союз західно-европейських країн, що матиме велике значення для припинення комуністичної експанзії та може рішально причинитися до загальної стабілізації Европи.

СОВЄТИ ПРОПОНУЮТЬ ПЕРЕРВУ БЛЬОКАДИ БЕРЛІНА

Лондон, 26 квітня. (АП) — Совєтське офіціяльне агенство ТАСС повідомило сьогодні, що Совєтський Союз погоджується перервати бльокаду Берліна, якщо західні союзники встановлять дату зустрічі міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, на якій була б обговорена справа цілої Німеччини та якщоб західні союзники рівночасно перервали свою господарську бльокаду совєтської зони Німеччини, яку встановлено у відповідь на сов. бльокаду Берліна. ТАСС твердить, що совєтський представник в Раді Безпеки, Й. А. Малік, закомунікував таке совєтське становище американському представникові, д-рові Ф. Джесупові, в дні 21-го березня. В дипломатичних колах Франції стверджують наявність можливостей такої чотиро-державної конференції в справі Німеччини, додаючи, що існуючі суперечності навряд чи можна б на ній розв'язати та чи ця конференція могла б дати будь-які позитивні результати.

ВЖЕ ВИХАЛО ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ 20,000 СКИТАЛЬНИКІВ.

Бремергафен, Німеччина, 26. квітня. — Вчора з цего німецького порту виїхав до Америки черговий транспорт нових імігрантів з-поміж европейських скитальників на пароплаві „Дженерал. Тейлор". Цим транспортом заокруглено кількість 20,000 нових імігрантів, що виїхали з цего порту до Америки на підставі ухваленого минулого року закону про допущення до Злучених Держав 205,000 европейських воєнних втікачів та переміщених осіб.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ НАСТУП В КИТАЮ УСПІШНО ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Шанґгай, Китай, 26 квітня. Китайські комуністичні війська проломили на цілому фронті оборонну лінію урядових військ на лінії ріки Янґце і повільно, хоча натрапляючи на відносно малий опір, продовжують заливати південну частину країни. Столиця Китаю, Нанкінґ, вже в руках большевицьких військ, що знайнявши цілий ряд дальших місцевостей на південному березі Янґце, підступили вже на около 40 миль до Шанґаю. Напрямок походу большевицьких колон вказує, що вони думають оточити Шанґгай. В самому цему місті, що є найголовнішим китайським портом та через який переходить вся американська допомога для Китаю, відбувається поспішна підготовка до евакуації. Шанґгай відомий теж з того, що там у великій мірі концентруються закородонні інтереси, зокрема британські й американські. Події в Китаю приковують тепер головну увагу світу.

БОЛЬШЕВИКИ НАПАСКУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА В НАНКІНГУ.

Нанкінґ, 26 квітня. — До грізного міжнародного випадку з комуністичною атакою на британські воєнні кораблі на ріці Янґце, вчора долучився не менш грізний випадок, як китайські комуністи, зайнявши Нанкінґ, вдерлися до дому американського амбасадора Дж. Л. Стюарта, напастуючи його та порушуючи визнану в цілому світі ексериторіяльну недоторканість закордонного дипломатичного представництва. В департаменті стейту у Вашинґтоні заявили, що амбасадор Стюарт ще перед зайняттям Нанкінґу комуністами одержав доручення приїхати на нараду до Вашинґтону. Докищо не відомо, які наслідки матиме большевицька напасть на американського амбасадора, хоча американський військовий аташе вже одержав доручення з департаменту стейту гостро запротестувати перед комуністичним командуванням.

БЕВИН ВІДБУВ НАРАДИ З МІНІСТРОМ ОБОРОНИ В СПРАВІ КИТАЮ.

Лондон, 26 квітня. — Британський міністер закордонсправ, Ернест Бевин, сьогодні відповідатиме в парляменті в справі нападу китайських комуністичних військ на британські воєнні кораблі на ріці Янґце. В тій справі міністер Бевин відбув вчора наради з міністром оборони. Рівночасно повідомлено, що інші британські воєнні кораблі одержали наказ цілою швидкістю спішити на підкріплення британської фльоти на китайських водах.

КОМУНІСТИЧНИЙ СВІТ ТРІЮМФУЄ.

Париж, 26 квітня. — Перемоги большевицьких військ в Китаю викликали тріюмф в Москві та комуністичних п'ятих колон в інших країнах. Комуністи влаштовують маніфестації та заповідають, що комуністична перемога в Китаю буде теж рішальним кроком до комуністичного завойовання цілого світу.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ П'ЯТІ КОЛОНИ СТВОРИЛИ „РАДУ СПРОТИВУ" ПРОТИ ЗАХОДУ.

Париж, 26 квітня. — П'ятиденний міжнародний конгрес большевицьких „друзів миру" в цьому місті закінчився вчора створенням „постійної ради спротиву" проти Заходу та проголошенням маніфесту проти західної оборони перед большевизмом. Згідно з ухвалами цього п'ятиколонного конгресу, по всіх містах і селах та по всіх фабриках та інших робітничих центрах усіх країн будуть тепер створені „клітини спротиву", завданням яких було б саботувати оборонну підготовку поодиноких країн проти большевицької агресії та підготовити перемогу большевизму на випадок війни.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗУСТРІЧ МІНІСТРІВ В СПРАВІ „РАДИ ЕВРОПИ".

Лондон, 26 квітня. — Британський уряд зопросив міністрів закордонних справ 9 европейських країн на наради в справі прийняття приготованого вже проєкту конституції плянованої Ради Европи та її т. зв. Дорадчої Асамблеї. Міністри запрошені на 3-го травня і до Лондону, а не до французького міста Страсбурґу, як це пляновано початково. До країн, які цю спільну Раду Европи підготовляють та міністри яких мають тепер вирішити справу її конституції, належать: Британія, Франція, Бельґія, Голандія, Люксембурґ, Швеція, Норвеґія, Данія, Ірляндія та Італія.

ЗАКІНЧИЛАСЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ В СПРАВІ ОБ'ЄДНАННЯ ЕВРОПИ.

Лондон, 26 квітня. — Після одного тижня нарад, вчора закінчилася тут господарська конференція руху европейських федералістів, почесним головою якого є Винстон Чорчил. В конференції взяли участь представники 21 країн, а на її закінчення предсідник нарад заявив, що учасники зробили дальший прогрес в шуканні спільних шляхів і засобів в змаганні до спільної мети.

ЗНОВУ „МЕРТВА ТОЧКА" В НАРАДАХ В СПРАВІ АВСТРІЇ.

Лондон, 26 квітня. — Після дво-тижневої перерви з огляду на Великодні свята, заступники міністрів закордонних справ чотирьох великодержав вчора знову почали свої наради в справі підготовки мирового договору з Австрією, і вже того самого дня знову потрапили у відому „мертву точку" суперечностей між західними великодержавами та Совєтським Союзом. Цим разом не могли погодитися щодо совєтських претенсій до т. зв. німецьких посілостей в Австрії.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НАМАГАВСЯ ПОГОДИТИ ЖИДІВСТВО З АМЕРИКАНСТВОМ

Коли хто тому 20 років читав Ню Йорк Таймс довший час, не міг не завважити, що на перших сторонах газети фігурували дуже часто три особи: д-р Никлас Батлер, президент Колумбійського університету, Ал Смит, нюйорський губернатор і Стівен Вайс, рабін нюйорської Вільної Синагоги. Смит і Батлер уже в могилі, діставши від нації за життя і по смерти належні їм признання. Тепер поховали і д-ра Вайса. Коли Ню Иорк Таймс довгими роками прикладав так багато уваги до цього, що ці три особи говорили і діяли, то видно, що вони мали тоді великий вплив. І так дійсно було.

Та найцікавіше, що цей часопис, який симпатизував з усіми тими трьома особистостями і їх суспільними і політичними поглядами, хоч його власники є жидівського походження, ріжнився часто з д-ром Вайсом щодо поглядів якраз щодо ролі жидівства в Америці. Ню Иорк Таймс вважав асиміляцію природним явищем. Так теж гляділо на цю справу дуже багато визначних жидів в Америці, як це стверджав сам д-р Вайс. Але сам Вайс був іншого переконання. У своїй промові, яку він виголосив в 1938 році та яка счинила велику бурю серед християн і серед самих американських жидів, він заявив, що „хоч він є американцем упродовж кількох генерацій, то жидом є він від чотирьох тисяч літ". Він обстоював, щоб кожний вклад в Америку, зроблений жидами, був визнаний як „жидівський вклад", а не як вклад „американських жидів", чи „жидівсько-американський", або „американців жидівської віри". Теж твердив, що американізм жидів цілком не буде „розводнений", коли жиди в Америці будуть держатись своєї старинної спадщини.

З цього можна би заключати, що д-р Вайс, який походив з довгих рабінських поколінь і сам був 49 років рабіном, належав до ортодоксальних жидів. Але так не було. Навпаки, ортодоксальні жиди його прямо ненавиділи, а його „Вільну синагогу" називали „домом божевільних". Це теж тому, що д-р Вайс свого часу взивав жидів визнати Христа „жидом, яким треба гордитись".

До того треба ще додати, що д-р Вайс у молодших літах був гарячим прихильником різних ліберальних, дійсно потрібних суспільних реформ. Тим доповняємо образ цього колишнього жидівського імігранта, що прибув з Угорщини до Америки, маючи всього один рік. Одначе властиве його життя було присвячене жидівству в Америці й в світі. Ставши завзятим прихильником сіонізму д-р Вайс збирав усі можливі жидівські сили, щоб при їх допомозі впливати на світову опінію в справі визнання Палестини жидівською державою. Ці сили зорганізував він в першу чергу в Америці, створивши „Американський Жидівський Конгрес", організацію, якої слово мало чималий вплив на політику Білого Дому в справі Палестини. Мимоходом кажучи, сам президент Рузвелт дав д-рові Вайсові право проголосити, що він ніколи не дав згоди на видану в 1939 році Британську Білу Книгу в справі Палестини. Створивши „Світовий Жидівський Конгрес", д-р Вайс, його провідник, скріпляв його вплив у світі американською прихильністю до жидівської держави в Палестині. Ось так повстала вкінці й Держава Ізраїля, яку президент Труман визнав від імені Злучених Держав за яку годину по її проголошенню в Тель Авів.

Коли людина, що жила 74 роки в Америці, могла так багато дати жидівству, то за це треба дати в першу чергу признання американській свободі. Д-р Вайс користувався цею свободою, щоб допомогти світовому жидівству, загроженому Гітлером у свому існуванні, як і в змаганні до жидівської держави в Палестині. За те тепер, по його смерті, величають його „великим американцем" і „великим жидом", себто стверджують це, в що д-р Вайс вірив, коли голосив, що можна бути одночасно одним і другим.

Відгомін української демонстрації в Мюнхені

„Кілька тисяч українських дібістів запустилися недавно в бурхливу демонстрацію проти совєтського бюра у німецькому місті Мюнхен, яке деколи називають столицею Ді Пі з огляду на велике число втікачів, приміщених довкруги нього. Американські війська вжили сльозного газу, щоб розпорошити демонстрантів" — так починає свою статтю звісний українцям американський журналіст - письменник Вилієм Генрі Чемберлін, згадуючи про звісну демонстрацію українців з 10 квітня, передану пресовими агенціями в американських щоденниках.

У статті, поміщеній у Вол Стріт Джорнал, автор згадує про цю подію як про малий інцидент, який одначе є символом чогось більшого й поважнішого. Це вказує, що жертвами останньої війни не були самі тільки мільйони вбитих, все одно, чи вони згинули в битвах, чи підчас бомбардування або в концентраційних таборах. Одним з найбільш потрясаючих залишків війни є незмірне й небуване число людей, які втратили все, за винятком свого життя. Їх приневолено втікати з своїх домів, вони втратили свою власність, свої засоби до життя, навіть свою національну приналежність.

Міжнародна увага вже здавна звернена на отих скитальників, що належать до різних національностей і різних віровизнань. Їх знайдено в Німеччині і Австрії з кінцем війни. Більша частина з них прийшла в Німеччину чи то добровільно чи під примусом на працю в німецьких підприємствах. Одначе між ними було велике число таких, що прибули туди як політичні втікачі перед совєтською помстою або не хотіли вертатися до своїх країн, які в міжчасі стали совєтськими сателітами під комуністичним режимом.

Не зважаючи на тиск влади, щоб вони виїздили до своїх країн, головна частина втікачів, кількости 800,000 осіб, таки залишилася на чужині в скитальських таборах. Яка четвертина з них були жиди, а найбільшу державну групу становили поляки. Там є багато латишів, литовців, естонців, українців і югославців. Є між ними багато совєтських громадян, які удають, що вони є всім, тільки не росіянами. Вони часто скриваються під фальшивими пашпортами у смертельному страсі, щоб їх не відослано до Совєтського Союзу. Коли взяти під увагу, що багато скитальників зовсім не зареєструвалися як Ді Пі з різних причин, то треба допустити, що в Европі є більше ніж мільйон людей, вирваних з коренем з своїх домів.

Таку картину зображує Чемберлін на те, щоб звернути увагу світу на небувалу суспільну проблему, до якої належать теж і німці, яких вигнано насильно з їхньої власної землі, або з країн, у яких вони поселилися. Чемберлін пригадує, що це переселення часто відбувалося серед нелюдських переслідувань. Подекуди людей виганяли з домів тільки в лахмітті або в нічнім біллю, навіть серед лютої зими. Серед такого замішання багато людей погинуло і не можна знати, кількох загалом людей впало жертвою такої системи.

Навіть, коли б людей були переселювали більше людяними методами, то й це було б ще трагедією, бо ніхто не заплатить людині втраченого житла. Це є суспільна проблема незвичайного роду. Вона вимагає негайної розв'язки. Німеччина не може втримати тих людей, бо там зруйновані житла, оселі, цілі міста. Люди живуть у нужді.

На меншу скалю відограється подібна трагедія в Греції. Там дика, руїнницька тактика партизанів винищує населення в північній околиці.

Одначе не тільки в Европі таке діється. Великі маси китайців є в безупинним виселенні і переселенні, втікаючи перед комуністами. Таке саме буває і в Кореї, а подібне положення створилося підчас війни за вставлення Держави Ізраїля в Палестині.

Зясувавши проблему вирваних з корнем людей і народів Чемберлін пробує її розв'язати. Він пригадує, що розпачливі потягнення тих людей можуть викликати небезпечні наслідки. Можуть появитися демагоги, які на зразок Гітлера обіцяють їм поворот домів і можуть викликати нову війну. Щоб вимінути такої небезпеки, треба звернути увагу на великі політичні досі неналадннані справи, головно на східну границю Німеччини. Спільна американсько - британська заява в справі східних кордонів Німеччини може прихилити німців до Західних держав і виключити прилучення східної Німеччини до Совєтів. Вже сама така заява ослабить Совєтів, бо може їм вибити найважніший агітаційний аргумент під теперішню пору, наче б то Західні алянти були ворогами обєднання німців.

В парі з такою далекосяжною заявою треба ще заохотити приватні установи до гуманітарної акції в справі нещасних скитальників. Мільйони вигнанців та втікачів з рідної країни можуть зірватися до якоїсь акції, якої зразком є демонстрація в Мюнхен — остерігає Чемберлін.

Коли б українська демонстрація в Мюнхен не принесла нічого іншого крім повищої остороги Чемберліна, то вона не пішла намарне. Така осторога це один з голосів, які можуть причинитися до приспішення наладнання не тільки справи втікачів але й політичної справи, яку вони нагадують.

О. Огневич. Шікаго, Ілл.

Українська підсовєтська молодь

(На основі моїх спостережень у таборі).

Коли в половині 1944 року мене з родиною приділили німці на працю у фабриці заліза в Ельстерберзі, в Саксонії, застав я там групу робітників-українців зі східної України, москалів, татарів, що працювали там вже більш чим рік. Були це переважно дуже молоді хлопці, віком 15-25, більшість не переступила 20 років. Було декілька старших людей, і кілька сімей, деякі з дітьми. Трудно собі уявити гіршого помішення, як те, в якому їм спочатку доводилося жити. Це „мешкання" — звичайний „старий" гараж, брудний, зимний, санітарні умовини — огидливі. На деревяних поверхових лїжках аж кишіло від блощиць („клопів") так, що до краю змучені хлопці не мали й спокійного сну. Ці жахливі умовини звернули увагу якогось досить людяного надзирателя і він змусив фабриканта збудувати нові бараки над рікою Ельстерою. Саме коли ми приїхали — робітників перевели туди на дещо кращі умовини життя. Їжа натомісць не змінилася. Безнастанно зупа з „кольрабі", яка так продавалася, що за кусник бараболі в ній — дословно хлопці билися. Лише помисловість і зарадність і трохи заробити додатковою працею у селян в неділю, помагали цим людям вдержатися при житті.

Ми, як робітники з т. з. Генеральної губернії, мали дещо кращі харчеві умовини, але спільна праця й прикрощі невільничого положення нас скоро зблизили і всі ці „східняки" набрали до нас повного довіря, бо бачили, що ми зі своїм знанням німецької мови щиро їм помагали, а не шкодили їм, як це робили попередні перекладачі — „східняки", яких німці добирали навмисно з типових доносчиків. Рік спільної праці з цими людьми дав мені змогу дещо пізнати цю підсовєтську молодь.

Перше моє спостереження було таке, що большевизм здусив всяку свободу і прояв ініціятиви.

Я не міг собі виробити докладного погляду на релігійне питання серед цеї молоді. Загально — про релігію знали дуже мало, відносилися до неї радше без зацікавлення, при чому серед москалів було слідне більше холодне і байдуже відношення до релігії, ніж серед українців, бо серед тих було підсвідоме релігійне жевріння. Большевицька віра в розум і машину, здається, дещо випери віру в Бога. Вже пізніше, за американської влади, я бачив в таборах, що молодь з-під Совєтів релігією не цікавилася. Не узагальнюю цього твердження, бо, можливо, в інших осередках було інакше. Я буду радий, коли помиляюся. Проте думаю, що відновити релігію в Україні таки не буде дуже тяжко.

Мене цікавило найбільше національне взаємовідношення. Хоч українці прозивали москалів „кацапами", але це не мало признак особливої ворожости. Спільна недоля єднає людей різних народностей. Між всіма — з винятком очевидних доносчиків — була дуже сильна солідарність у відношенні до німців. Ніхто ніколи не зрадив, ні не видав. Порції їжі розважували самі незвичайно точно і справедливо. Не знаю, чи така солідарність проявляється теж в Совєтах у відношенні до комуністичної влади.

Думаю, що там вона не така сильна, бо доносцтво в Совєтах сильніше, ніж було в гітлерівській Німеччині.

Серед підсовєтських українців назагал панував втовкмачений їм московсько - большевицьким вихованням погляд, що українці і москалі — „це все одно". Деякі, більш інтелігентні, покликувалися на це, що російська культура нам близька. Серед хлопців „східняків" був тільки один галичанин, що служив в большевицькій армії, з неї втік і був приділений до роботи. Він вже нічим від усіх інших не відрізнявся. Хоч комунізму не любив, але боявся його. Це доказ, що большевицька „уравнировка" і то „рівняння вниз" — ділає. Боюся, що не Галичина піднесе національну свідомість решти України, але ще й сама знизить свою свідомість до рівня в цілій Україні. Тим, що вірять в „Галицький Піємонт" повинно це бути острогою, що тепер маємо до діла з большевизмом і тому треба більш реально на світ дивитися... На загал, комунізму не любили, хоч були навіть між українцями комуністи з переконання. Мене вражало, що ця молодь неохоче брала до читання книжки, де розкривалося обличчя комунізму. Цікаво, що москалі, коли в дискусії не могли знайти аргументів на оборону комунізму, всежтаки боронили Москву. Як московські патріоти говорили: „Може не все таке зле, а як зле, — то ж всюди таке буває, а родіна є родіною". Слідно було, що вони не хочуть дозволити українцям від них сепаруватися, а до українців, що хотіли це зробити — відносилися відразу неохоче. Коли ми хотіли навчити українців різдвяних колядок — москалі самі, непрошені, прихилися, щоб таки переперти своє „це все одно". Москаль, комуніст, чи не-комуніст, все думає про „недїлиму". Натомісць українська безбарвність і невільниче відношення до московської культури — це сумне явище. Боюся, що в таких умовинах боротьба з комунізмом сходить тільки на площину соціяльної боротьби, а національна боротьба відходить в тінь. Через таке ставлення справи ми втратили нагоду збудувати державу в 1917-20 і боюся, — якщо справа не зміниться — щоб таке знову не повторилось. Додам, що все це була сіра маса, що історії України не знала й політикою не цікавилась.

Ще одна цікава риса: Всі ці робітники проявляли чималого хисту до опанування техніки праці в фабриках, але при цьому був у них слідний вплив большевицького виховання: робити під наказ, не знати своєї ініціятиви і відповідальности. Тому боюся, що по розвалі большевизму люди такого виховання не будуть вміти вести самостійно свій варстат чи господарство.

Ще пару слів про українсько-московських мішанців. Було серед робітників кілька хлопців з українськими прізвищами, як Степаненко, Максименко, але вони вродилися в Московщині — дехто з батьків українців і московок-матерей, а можливо, що й з обох батьків-українців. Вони вже змосковщені побутом в чужині. Ці люди сполучували в собі українське фізичне здоров'я і московську хитрість, але й всі лихі сторони вдачі обох народів: московську неохайність і українську тяжкуватість. Тих мішанців я оцінюю назагал негативно...

Серед підсовєтської молоді, яку я зустрів, було кілька цікавих характерів, які я хочу представити, бо вони видаються мені типовими. Таких, як вони, в Україні певно більше...

Найкращою поставою серед них був безумовно Іван С-к... Високий, гарний сильний хлопець, тип прерійника. Вдача сміла і горда: коли німець

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

16)

Пізніше, через кілька місяців, коли я був у Сибіру, мені розповідали, що Мартина Задеку, разом з іншими кримінальними в'язнями, було переведено до іншої камери, з якої вони зробили підкоп, довели його до зовнішнього тюремного муру, але хтось „стукнув" (доніс) і задум провалився.

Після того їх незабаром судили і на різні терміни розіслали по концтаборах.

„Завезли их в края отдаленные,
Где болото да водная ширь,
За вину, уж давно искупленную
Заключили в былой монастырь".

ФРІЦ

Якось у нашу камеру у внутрішній тюрмі НКВД, годині о другій вночі, відчинились масивні дубові двері, окуті кагановим залізом, і в них штовхнули зігнуту людську постать із невеличким клуночком під пахвою. Постать середнього зросту, років тридцяти, в бавовняній поношеній піджачній парі, оглянувшись навколо себе, глухим голосом привіталась до нас і, відкривши підвішуване металеве ліжко, стала неспокійно й нервово розглядатися.

Коли двері зачинились і в вовчку потонув гострий погляд вахтера, „старожильці" камери, спершись ліктями на свої ліжка, закидали „свіжачка" звичайними тюремними запитаннями: звідки прибув, за що заарештований, яку інкримінують статтю, скільки часу вже в ув'язненні, що нового на волі і т.п. Це, мовою в'язнів, звалося „розмотатись".

З небагатьох попередніх розпитувань ми дізналися, що новий наш спільник родом із Берліну, стовідсотковий німець, колишній член німецької комуністичної партії, що 1930 року приїхав разом із жінкою своєю, „на батьківщину трудящих усіх країн", щоб тут присвятити всі свої сили будівництву соціялізму. Ламаною російською мовою він назвав нам своє ім'я й прізвище і попросив називати його просто Фріц.

Наступного дня Фріц, не чекаючи від нас нагадування про „розмотування", сам почав продовжувати почату вночі розмову. Виявилося, що Фріц разом із жінкою своєю, після всіх помпезних зустрічів на польсько-совєтському кордоні з оркестром музики й інтернаціональними промовами представників Комінтерну, був спочатку спрямований у Москву, де в готелі „Інтурист" два тижні вони відпочивали, оточені підкресленим опікуванням і увагою.

Потім їм запропонували прийняти совєтське підданство.

Одержавши совєтські паспорти, Фріц і його жінка були спрямовані на роботу — слюсарями. Тут вони й почали „будувати соціялізм".

Через рік у них народився хлопчик, а ще через рік він помер від фізичного виснаження й голоду. Жінка Фріцова теж опухла, і сам Фріц ледь-ледь пересував вулицями свої „інтернаціональні" ноги.

Країна корчилася в страшних лещатах голоду. Україна й Кубань вимирали, а наш берлінець далі „бадьорився" й писав своїм швайцарським друзям із Женеви, що в Росії ніякого голоду нема, що все це брехні буржуазної й фашистської преси, а він, Фріц, колишній германець, а тепер — „гордий будівничий соціялізму в одній країні", почуває себе чудово і благословляє той день, коли він уперше ступив своєю ногою на священну землю СССР.

Друзі з Женеви, видно, мали сумнів щодо його патосу і поквапилися ще раз запитати Фріца про голод і людожерство в Росії, але їхній друг цього листа не міг одержати, бо був „затриманий" в НКВД і був підшитий до „справи"... Фріца.

А далі все пішло, як на екрані. Фріца заарештували й посадили в одиночну камеру в нижчому поверсі льоху нашої тюрми, де його потримали біля двох місяців, викликаючи ночами на перехресні допити, які тяглись по 6 — 8 годин. Листування його з закордоном вважали за зашифровані шпигунські інформації про Совєтський Союз, а його — Фріца — за спритно замаскованого агента Гестапо.

Не добившись од арештованого „признання", чекісти вирішили випробувати його за допомогою „свободи". Фріца несподівано вивели з льоху і сказали йому, що він вільний.

Через якийсь час колишній берлінець був уже в себе на квартирі, ділячися з своєю подругою всім пережитим.

Жінка плакала з горя й радости, обіймала зарослу волоссям голову чоловіка, стрибала від захвату і знов плакала. Чоловік теж був схвильований і нервово збуджений, легенько хлипнув і все оглядався на всі боки...

Потім Фріц розломив канарейчину клітку і випустив пташку на волю. Пташка стрепенулась, цвірінькнула, глянула на людину й пурхнула.

— Лети, голубонько, на волю! — сказав їй навздогін Фріц, а на очах йому забриніли сльози жалю.

— Люби, птице, свободу, як життя!

Весь день промінув для подружжя в якомусь підвищеному світі, де вже не було ні тюрем ГПУ, ні тяжкої розлуки одного з одним, ні інших життєвих скорбот. Обом було так хороше і радісно.

А пізно ввечорі того самого дня таємні агенти, що стерегли квартиру Фріца, знов заарештували його і притягли в нашу камеру. Йому інкримінували 6 пункт 58 статті і тяжке обвинувачення за шпигунство.

(Дальше буде).

Північно-Атлантійський Пакт і Обєднані Держави

Хоч Обєднані Нації зробили важний поступ в своїй широкій економічній та соціяльній діяльности, проте їх старання встановити міжнародню безпеку спинюються частим нехтуванням зобовязань Чартеру, відмовою співпраці в спеціяльних установах та комісіях, відмовою прийняти чинну міжнародню контролю над атомовою енергією і вживання вета. Незважаючи на це, Рада Безпеки мала деякий успіх в полагодженні менших загроз миру. Але жадний уважний спостерігач не буде твердити, що всі ці успіхи переважили сталe погіршення відносин між державами сходу і заходу.

Саме тому, що Рада Безпеки не може забезпечити сьогодні міжнародню безпеку, члени Обєднаних Націй є примушені шукати шляхів оборони під іншими постановами Чартеру. Це і зробили демократичні держави Північного Атлантику. На основі параграфу 51, який передбачає окремі, або колективні догоди для самооборони проти збройного нападу, та на основі постанов про регіональні догоди, вони створили договір для забезпечення району Північного Атлантику.

Щоб уявити як безпосередньо Атлантійський Пакт підтримує ціль і принцип Обєднаних Націй, треба прочитати саму догоду і перші два параграфи Чартеру. Відбиваючи дух і намір Чатреру, тою самою мовою, особливо визнаючи головну відповідальність за втримання миру за Радою Безпеки, новий Пакт згоджується з Чартером О.Н. Ця велика підтримка Чартеру не є випадковою, бо Злучені Держави, будучи провідником у творенні Атлантійського Пакту, ще перед тим вели провід у творенні та посиленні організації Обєднаних Націй.

В ділянці міжнародної безпеки Пакт має зробити для своїх членів те, що не спромоглися Обєднані Нації. Він змінить Раду Безпеки збільшуючи можливости миру в районі Північного Атлантику. Цей район, який є властиво серцем модерного світу, містить в собі крім Росії та Німеччини, головні промислові держави та переважаючу силу світової індустрії, запасів та міжнародної торгівлі. Коли передові, миролюбні держави обєднуються в цей спосіб для спільної оборони, вони збільшують сили, що змагаються за мир, та світову рівновагу. Оскільки до Пакту пристали головно країни демократичні, він значно збільшуе сили, що стоять за свободу.

Пакт також змінить Обєднані Нації в економічній діляниці, що є дуже важним для світу, який ще досі терпить від наслідків найбільшої війни в історії людства. Почуття безпеки, яке договір надає Північно Атлантійському районові, буде спряти господарському видужанню Західної Европи і таким чином збільшить економічний добробут цілого атлантійського району. Зогляду на важливе положення цього району щодо світової продукції та покупної сили і торгівлі, успіхи Пакту допоможуть господарському відродженню інших районів, таких, як Середній Схід, Індія, Південносхідня Азія, Океанія, Африка та Південна Америка. Тими шляхами та корисним впливом на розвиток свободи і людських прав в цих районах, Пакт значно підтримає стремління Обєднаних Націй досягнути міжнародної співпраці в полагодженні міжнародних справ економічного, соціяльного, культурного чи гуманітарного характеру.

Загальна Рада.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОЕДНІМ СОЮЗІ

Українська підсоветська молодь

(Докінчення зі стор. 2-гої).

наважився його бити, він віддав за своє і за це мусів сидіти у в'язниці. До концентраційного табору не післали його лиш тому, що був сильним, добрим робітником і мав серед загалу робітників такий послух, що німці самі його назначили провідником. Він вмів за своїх товаришів заступатися і помагати їм, прим. „зорганізувати" поживу. Як мені говорили, його батьки в Полтавщині мали місце провідне місце в колгоспі. Проте було наглядним, що він ненавидів комунізм. Вертатися на „родіну" йому було страшно. Це він ясно нам казав. Все ж почуття відповідальности за свою групу і туга за батьківщиною казали йому вертатися. Німці шофери, що відвозили поворотців з советських таборів, оповідали, що заразже при вагонах большевики ограблювали поворотців з всього майна, а кількох таки вбили за спротив. Якщо Іванові й пощастило пройти чистку — то може десь тепер служить в червоній армії на Далекім Сході, а — хто зна — може й бється в УПА. Бо певне, що з таких людей складаються бійці УПА. Я хотів би, щоб таких Іванів С-к було в Україні якнайбільше!

Один момент з життя Івана С-ка видається мені дуже характеристичним. Він залюбився в польці з Варшави, що працювала в тій же фабриці і заставив її їхати з ним. Була це дурненька дівчина, що не варта була такої інтелігентної людини як Іван. Думаю, що Івана притягнуло до неї польське товариське вирафінування, своєрідна товариська культура. Це вже така наша трагедія, що цінні люди в нашім народі нераз задивлені в чуже „товариське виховання" вважаючи його помилково ознакою вищої духової культури і так винароднюються.

Ми не повинні легковажити собі цеї справи. Бо от в англійськім додатку до „Свободи" читаємо, що українсько-американські хлопці закидають нашим дівчатам брак товариської культури і тому женяться з іншими, а українські дівчата такі самі закиди роблять українським хлопцям. Як бачимо й тут маємо до діла з цею самою проблемою, з якою стрінувся в своєму житті Іван С-к.

Цілком іншим типом був такий собі Іван Л. Типовий донощик за німців, а передше за большевиків. Як прийшли американці — десь дістав собі білу опаску на рукав і заявив, що американська влада назначила його комендантом табору. Цього вже було всім хлопцям забагато. Вони дали йому такого прочухана, що ледво живий втік десь на село і там вилизувався, не відважуючися показати на очі своїм товаришам. Це був нікчемний зрадник-донощик. Його відповідником по жіночій стороні була така Галина О-нко. Українка, але для якої російська культура — це все. Поведінка легка, доноси на товаришів. Думаю, що вернулася на родіну і є якоюсь „комісарщою". Це така дівчина з міста. Ще іншим типом був такий Ю. Високий, сильний, сиві, непроглядні очі. Казав, що на роботу до Німеччини зголосився добровільно. Потім втікав, не знати, хто він був, чи дійсно щирий українець й чи дійсно сам зголосився до Німеччини, чи може тому, щоб там скритися — втекти перед людьми, які знали, що він робив за большевиків. Для мене він — нерозгаданий і трагічний тим, у якого трудно сказати, де кінчається маскування для охорони свого життя, а де служба ворогові. Ця безхребетність — це наша найбільша слабість...

Як я вже згадував, загал робітників відносився до комунізму дещо зі страхом, дещо байдуже. Лише старші з них, що самі вже зазнали добре чим комунізм пахне — ненавиділи його цілою душею: Один селянин з Курщини, розкуркулений — був на лісовій роботі у Карелії, а коли впімнувся за належну платню — дістався в лагер. Другий, молодший з Полтавщини, зазнав що це голод, коли ще був дитиною. Він втікав з рідного села аж на Кубань, щоб спастися від голоду. Вони добре знали, що поворот на родіну — це нове пекло і тому запивалися з розпачі до загину. Це така пасивна реакція — і таких є теж багато!...

Противенством до них були переконані комуністи. Чи вони мали партійні квітки не знаю, але комунізм вони боронили. Такий П., В. і К. говорили чудовою полтавською мовою, російської навіть не вживали, хоч знали. Тільки В. любив закидати з „панська" по московськи. Але були це українці, їх родинне життя було чесне. Мені тяжко погодитися з думкою, що таких збаламучених українців треба б було винищувати. Я теж ніяк не вважаю собі блищим якогось російського антикомуніста Керенського ніж українського комуніста як наприклад К... Його жінка В. була особа симпатична. Говорила: „Як мені остогидла ця фабрика! Коли вернуся до дому — днями і ночами буду працювати на полі!" А дивлячись на мого синка — сказала: „І хочу мати теж дітей!"...

Любов до землі і до дітей — це притаманна ціха української жінки. Якщо таких жінок як В. є в Україні більше — то український нарід напевно не загине!

Але чи цей нарід станеться державною нацією? Це буде залежати від цього, наскільки ці кращі українці візьмуть верх над безхребетними своїм жертвенним прикладом, посвятою і сильною волею, своєю зрілістю і політичною єдністю зуміють повести маси до своєї мети. Дай Боже! — додам від себе.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Хто буде королевою?

На це питання дасть відповідь неділя дня 24 липня б. р. з нагоди Дня Українського Народного Союзу. Та вже в найблищій будучности буде

Славка Васильовська, членка 221-го відділу У. Н. Союзу в Шікаго, королева популярности на 1948 рік.

можна пізнати, які є кандидати і які вони мають кваліфікації. Відділи У. Н. Союзу зробили першу спробу з вибором „королеви" минулого року. Проба випала незле, коли зважити, що до контесту станули лише 3 дівчини, а було замало часу розвинути широку кампанію. Цього року День Українського Народного Союзу буде значно краще зорганізований. До контесту краси й популярнсти, що закінчиться вибором королевої, стануть кандидатки з кожного відділу У. Н. Союзу, яких є 22 в нашому районі.

Кожний відділ може поставити стільки кандидаток, скільки захоче, але обов'язково дві.

Коли до контесту стане 50 кандидаток, то це вже не буде звичайна Союзова афера, але всенародний вибір королевої з цілого українського Шікага.

З нагоди Українського Дня відбудуться у нас ще т. зв. старокраєві ігрища, спортові змагання молоді і т. п. До участи в спортовій програмі запрошено відомих українських організаторів спорту, б. директора Народної Торговлі п. Гриця Масника й магістра В. Ленчицького. В найблищій будучности відбудуться збори старої й нової іміграції, що мають на цілі скріпити співжиття української громади в Шікаго, що тепер не є якнайкраще та причинитись й до успіхів в наших всенародних імпрезах, з Днем У. Н. Союзу включно.

Степан Куропась.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

Що писала "Свобода" тому 40 років?

15 квітня 1909 р.

ПРИГАДКА НА КУЛІШЕВУ „СЛОВЯНСЬКУ ОДУ"

З нагоди анексії Боснії й Герцоговини Австро-Угорщиною Росія почала акцію за обєднання словян на Балкані. З цієї нагоди передруковано в „Свободі" Кулішеву „Словянську Оду" на адресу Росії: „Обманщице, кого ти не лестила, — Кому мягких не слала ти перин? Ще мало ти людей занапастила, Що вірили обіцянкам твоїм? ...І всіх людей скликаєм во єдино: „Злийтеся; я-море, виручаї... „А як на вас колись в лиху годину Воздвигне враг безпощадну войну, То виріже вас тільки половину, А там прийду і вас обороню!"

„Справді найвищий час, щоб усі словянські народи прозріли й відвернулися від тої „обманщиці" — кінчить свої замітки редакція.

ЗАЗИВ ДО СКЛАДОК НА ЗДВИГНЕННЯ ПАМЯТНИКА ШЕВЧЕНКА В КИЄВІ

Українські народні товариства у Львові прислали до американських українців зазив до складок на звигнення памятника Тараса Шевченка в серці України, в місті Києві. „Свобода" поміщуючи зазив заявляє, що буде збирати жертви на ту ціль да пересилати до краю. Теж проголошено перші жерви.

ТРЕТЄ ЧИСЛО „ДУШПАСТИРЯ"

Вже вийшло з друку третє число церковної газети „Душпастир". Це є гарна й поучаюча газета, подає відомості церковні й світські. Третє число багато ілюстроване й подвійної величини. Передплату приймає о. Олександер Улицький, 76 Гренд Ст., Джерзі Сіті. Дописі присилати на руки редактора: о: Петро Понятишин, 411 Вашингтон Евеню, Елизабет, Н. Дж.

ОГОЛОШЕННЯ

Греко-катол. церква у Вайтинг, в стейті Індіяна, шукає дяковчителя. Має бути дипломований, походити з Угорщини, вести щодня науку в школі і вчити: а) читати й писати як руськими так і латинськими буквами; б) катехизму й біблії; в) рахунків, географії й історії. Має бути доброго характеру. Платня за науку по 25 ц. місячно від дитини. За дяківство: за дві Служби Божі угорські $4. Коли хоче чистити церкву і дзвонити — $5 місячно. Голоситися у місцевого священика з дипломами і свідоцтвом тих священиків, в яких парафії були перше.

29 квітня 1909 р.

РЕФОРМА КАЛЕНДАРЯ

У статті про згадану справу обговорює редакція всесторонно старий і новий календар в житті української іміграції і приходить до такого висновку:

Є дуже багато причин, які вказують на те, що в Америці зрівняння нашого календаря з всесвітнім є пекучою справою... Але тут компетентні головно духовні власти і вони повинні мати в цій справі рішальний голос...

УКРАЇНЦІВ У ТЕАТРІ ВВАЖАЮТЬ ЗА МОСКАЛІВ

Як сповіщає „Канадійський Фармер", цілий минулий тиждень в однім театрі у Винипегу виступала група акторів і акторок в українських одягах. Вони танцювали „козака", а вже найбільше одушевлення між публикою викликали українські пісні, як от „Віють вітри", співані українською мовою. Публика була така одушевлена, що не хотіла пустити зі сцени — „російських акторів з Петербурга". Управитель трупи називається Макаренко.

В КНИГАРНІ „СВОБОДИ" МОЖНА ДІСТАТИ ТАКІ ВИДАННЯ:

Лев Биковський: Апостол новітнього українства (Юрій Липа) .... 10 цнт.
Лев Биковський: Україна над Океаном .... 15 цт.
Гайнц Ґрісбах-Туган: Новітнє турецьке красне письменство .... 30 цт.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Бронкс, Н. Й.: Від. 8 Союзу Українок $25, з чого на лісту 373 зібрали пані Хомів і Корпало $10, а на коляду, якою зайнялись пані Марія Риґель, Ева Хомів і Ева Корпало, $15. На лісту жертвували: В. Козак, Форґач, А. Саламіно, В. Галушка, Н. Коблик. Г. Дроздовський, С. Огоновський, Ґ. Новак і Савицька по $1, решту дрібними. На коляду зложили: Р. Подґурна, Ґардіні, Г. Романов і Е. Корпало по $2, а по $1: А. Шипотюк, А. Дзума, Швед, Аґрес, К. Ахманович, А. Лакомська, Козик.

Ню Йорк, Н. Й.: Від. 1 Союзу Українок $10 як вкладку, а теж від. 3 Союзу Українок $10 як вкладку.

Аліквіпа, Па.: Відділ 120 У. Н. Союзу $100.

Елізабет, Н. Дж.: Центральний Комітет Українських Національних Організацій $100.

Ст. Пол, Мінн.: Проф. М. Г. Гайдак $20.

Міннеаполіс, Мінн.: о. А. Кість $2.

Майнерствіл, Па.: о. П. Білонь $5.

Шікаго, Ілл.: Б. Т. Мамчок $2.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ.

Прибудьмо на Маніфестацію!

Український Маніфестаційний Комітет повідомляє, що в четвер, 28 квітня 1949, в 8-ій год. веч., в салі Українського Демократичного Клюбу — 59 Ст. Маркс П. в Ню Йорку відбудуться **Збори Представників Українських Організацій міста Ню Йорку з околицями** в зв'язку з одержання вже остаточних інформацій відносно участи українців в Маніфестаційнім Поході **Дня Льояльности**, що відбудеться в наступну суботу, 30 квітня 1949 в Ню Йорку. На ці Збори запрошуємо і всіх **Матерів**, сини котрих впали жертвою Першої і Другої Світових Війн за волю Батьківщини, бо ми задумуємо утворити в Поході окрему групу.

Рівночасно закликаємо всіх українців до масової участи у **Маніфестації Народів**, що тепер знаходяться під большевицьким поневоленням. Маніфестація відбудеться в четвер, 5 травня 1949, в 8:30 вечером в Carnegie Hall при участі української, білоруської, албанської, булгарської, чеської, словацької, естонської, мадярської, латвійської, литовської, польської, румунської, югославської і російської національностей.

Участь українців в маніфестації буде відмічена національним прапором і промовою.

Український Маніфестаційний Комітет.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

17,742 Гнатишин Григорія з с. Трійця, Радехів, від Федишин Павла.

17,743 а) Бобко Григорія с. Тимка з с. Кривиці, Рава Руська, від Вітик Михайла с. Марії.

17.743 б) Козловська Анни д. Прокопа Матвійців з с. Березів, Долина, від Клебан Миколи.

17,744 Сідорський Василя з с. Петлиці, Ярослав, від сестри Сідорська Анни.

17,745 Семко Марії з с. Репеді, Сянік, від Гойда Петра.

17.746 Ганас Анни сестри Пастух шваґра від Ганас Михайла.

17,747 Пахолок Василя с. Гринька з с. Колиндян, Чортків, від Штуник Василя с. Юрка.

17,748 Слова Анни з дому Стасяк з с. Лінна, Горлиці, від Васенко Дмитра с. Марти.

17,749 Шемирдяк Володимира (недавно прибувший до Америки) від Теслевич Миколи.

17,750 Худоба Івана, Федицький Степана з с. Стевкова, Сянік, від Федицький Антона.

17,751 Цаль Степана і Теодора від Новик Андрія.

17.752 Задойко О. (новоприбувший до Америки) від Михалевський Володимира.

17,753 Ціхан Ігната з с. Криниця, Новий Санч, від Ціхан Михайла.

17,754 Червінська Анни з с. Боршевичі, Перемишль, від Воробець Анни д. Емілії Червінської.

17,755 Твардовська Полюнки з домуВолова з с. Варваринці, Теребовля, від Воловий Миколи с. Василя.

17,756 Мацяк Василя, Марії від Мацяк Марії д. Антона і Анни з с. Кропивник, Добромиль.

17.757 Літнянська Марії і Анни з с. Купчинці, Тернопіль, від Літнянський Івана с. Олеки.

17,758 Приймак Ксені, Фещур Василя, Шах Теклі з села Загірці, Золочів, від Фещур Антона.

17,759 Жовнірів Марії, Михаць Семена з села Мединич, Дрогобич, від Жовнірів Івана с. Ірини.

17,760 Рідних з с. Красна, Ярослав, від Павлович Анни зам. Нкколн.

17.761 а) Бобас Ангелини, Дибуляк Романа, Веселовський Василя, Барнович Олександра від Коблянський Мирона.

17,761 б) Петранька Романа від Бого Анастазії з дому Гусович.

17,762 а) Бойко Михайла с. Гриня з с. Ріпчиці, Дрогобич, від Бойко Григорія с. Василя.

17,752 б) Чаборик з с. Довжнів, Сокаль, від Гончар Івана.

17,762 в) Баньовий Гриця з с. Трибухівці, Бучач, і Совинський Михайла від Шиманська Анни.

17,763 Ручка Антонини зам. Каландзій з с. Кульчиці Новий Самбір, від Ручка Ангелини. зам. Монастирська.

17,764 Саполів Тихона с. Стефана, Дубрович Ігора і Антона с. Леонтовича з с. Лошаківки, Курська область, від Яригін Івана.

17.765 Білецька зам. Топорків Марії з с. Дворець, Жовква, від Білецький Петра.

17,766 Мартинів Олекси і знакомих з с. Борочичі, Бібрка, від Коник Івна з с. Тужиніці.

17,767 Бобрик Теклі з села Скварява, Золочів, від Бобрик Степана.

17,768 Сенета Степана з села Сушиця Рикова, Новий Самбір, від сестри Панасюк Марії.

17.769 а) Букач Петра с. Нестора з с. Гайківка, Кобринь, від Букач Михайла с. Якима.

17,769 б) Макарук Филипа с. Стефанії з с. Гайківка, Кобринь, і Шпендик Василя від Букач Михайла.

17,770 СавбонС Степана, Василя, Володимира і Івана від Станько Василя з с. Коровники, Перемишль.

17.771 Ступак Івана вуйка з села Стенава Нижна, Стрий, Цьоць Василя брата з с. Лобізва, Лісько, Гарасимчук Анни з дому Левусь з с. оратан, Броди, від Цьоць Йосифа і Петрусь Катерини.

17,772 Лаївський Миколая с. Андрія з м. Долини від Погонич Богдана с. Йосифа і Катерини.

17,773 Клечко Марії і Каськи з м. Мости Великі, Жовква, від сестри Ілечко Марії зам. Гузар.

17,774 Знакомих і рідних з села Гниличок, Збараж, від д-ра Стецюка Гриця с. Осипа і Мотрі з дому Книшевич.

17,775 Куцай Анастазії з дому Гаврилович з с. Болшівці, танислав, пошукує Гаврилюк Стефанія.

17,776 а) Кревних і знакомих від Бардош Андрія.

17,776 б) Кревних і знакомих від Масалітин Олени і Костя.

17,776 в) Кревних і знакомих від Опаленко Онисими.

17,777 Дитко Анни від Вартоха Ольги з с. Мокряни Малі, Судова Вишня.

17,778 Михайлишин Остапа, Евдокії з дому Будник, Будник Антона і Парані від Михайлишин Теклі зам. Кучеравенко з с. Перепелюки, Зборів.

17,779 **До таборових управ** на скитальщині від відділу розшуків при ЗУАДК. Проситься звідомити по таборах, що за Оленюк Васильком з с. Побіч, Золочів, пошукує з Америки Ґоґошка Михайло. Голоситись на ч. 17,779.

17,780 Луць Розалії, Іваник Розалії, Чир Мілі, Цибульська Параски з с. Бусовиськ, Старий Самбір, від Пацак Анни зам Лужецька.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

ЗВЕРНЕННЯ ДО МОЇХ ЧИТАЧІВ!

З огляду на те, що на американському континенті не має такого українського видавництва, що могло б видати більші літературні твори, шукаю цією дорогою людей з більшою готівкою, що мали б бажання взяти участь у виданню таких моїх літературних праць: перевидати три томи романухроніки **„Волинь"** (Куди тече та річка, Війна й Революція, Батько і Син); роман **„Марія"** і видати новий мій твір більшого розміру, другий том роману **„Ост"** (Темнота), що готується до видання.

Рівночасно організую відповідний літературно-видавничий фонд і громадяни, що бажали б мені в цьому допомогти, були б ласкаві засилати свої вкладки на подану адресу. Поможім самі собі! Разом зробимо добре діло!

Улас Самчук,
148 Westminster Ave.,
Toronto, Ont., Canada.

Нові іміґранти

Українці, що приїхали до порту в Ню Йорку дня 26-го квітня на пароплаві „Дженерал Лангфітт", старанням З. У. А. Д. Комітету у Филаделфії:

Богдан Осип, Ева, Надія, Остап; Дерев'яненко Андрій, Олена, Альбіна; Дяків Василь; Доценко Ліда; Докторук Іван; Євтушенко Яків, Дарія; Гнатик Володимир, Ольга, Оксана; Голюка Іван, Анна, Меланія; Гричишин Стах, Анна, Михайло, Катерина, Володимир, Анна; Кравець Філогоній, Софія, Оксана; Кухарський Петро, Михайло; Купчинський Роман, Марія; Левицький Теодор; Лізун Володимир, Катерина, Мирон; Мадейчук Василь, Євгенія, Ліда; Морочко Михайло, Марія, Анастазія, Марія, Степан; Мрищук Борис, Ірина, Орест; Мицик Роман, Ольга, Христина; Опока Осип; Пастернак Микола; Петрів Олег; Приплесь Антонія; Різник Василь; Самілів Микола, Ніна; Сарабура Петро, Катерина; Секела Теодора; Смішкевич Осип, Євгенія; Смола Святослав; Снилик Михайло, Евстахія, Зеновій; Станецький Володимир, Ірина; Стебельський Василь, Людвика, Любомира; Стеценко Петро, Олександра, Галина, Петро, Марія; Стецько Роман, Анна, Богдан, Анастазія; Степанкова Надія; Світенко Андрій, Юлія, Ірина, Богданна, Марія, Юлія; Войновський Петро, Наталія, Оксана; Хлібович Петро, Катерина; Чабан Софія, Ірина, Маріон, Євген; Горихата Петро, Марія, Олександер, Микола, Ніна; Личик Микола, Надія, Святослав; Мартиненко Михайло, Ольга; Онищак Михайло, Марія, Ярослав; Папушка Роман, Віра; Первонь Володимир, Єлисавета, Надія; Січинський Володимир, Михайлина, Ярослав; Войнаровський Роман, Надія; Вус Іван, Катерина, Марія; Стратенко Андрій, Інна.

НА СПОМИН ПОКІЙНОГО

ГРИГОРІЯ СТЕЦІВА

Підписана жінка й діти бл. п. Григорія Стеців з Честер, Па., почувається до обовязку висловити щиру подяку нашій Родині й нашим Приятелям і Членам Від. 237 Українського Народного Союзу за прислугу для Покійника.

Тут треба згадати на звязки, які мав Покійний з нашим Громадянством. Як довголітній член У.Н.С. він був секретарем від. 237 і пять раз вибирали його делегатом на конвенції У. Н. Союзу. На останній конвенції належав Покійник до виборчої комісії.

Перед роком відбувалися в Честер організаційні збори відділів У. Н. Союзу в Українськім Народнім Домі. Там були приявні Головні Урядники У.Н.С., а це Головний Касієр Роман Слободян, Головна Радна Олена Шкоґрин і організатор Антін Маланчук. Тоді обговорювали потребу приєднування нових членів до У.Н.С. і для від. 237 призначили 17 членів. Покійний мій муж з сльозами в очах заявив, що він не в силі це виконати, бо підупав на здоровю. Коли б не те, він був би сповнив вповні свій обовязок. „Одначе, коли не зможу самий, то зробить за мене моя жінка" — сказав Він. Так теж сталося. При допомозі організатора А. Маланчука ми впродовж пару днів приєднали 39 нових членів. Це врадувало мого мужа, бо його праця не була пропаща.

Небіжчик любив свій нарід і свою організацію й не хотів покинути праці до кінця свого життя. Коли не стало йому сил, прохав мене й дочку, щоби ми цю працю перебрали на себе. Ми так робимо на спомин Покійника.

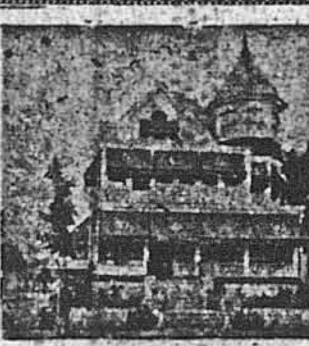
Тепер приходимо до подяки, про яку згадано на вступі. Члени й Приятелі від. 237 взяли громадну участь у Панахиді і похороні й справили багато вінків та замовили заупокійні Богослужби. Їм усім висловлюємо нашу глибоку подяку. Щиро дякуємо тим Членам, що несли домовину Покійника і всім, що прибули на похорон.

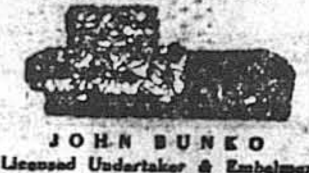
Окрема подяка Родині, Сватам, Кумам і Приятелям з-поза Честеру, а це з Ковтсвил, Фінiксвил, Филаделфії, та зі стейтів Ню Джерзі, Ню Йорк, Каліфорнії й з Канади. Відділові Союзу Українок за те, що приготовили перекуску після похорону.

Після перекуски, на прохання вдови, сказав кілька слів щирої подяки до приявних наш добродій і приятель В. Гарасим. Наш парох, о. П. Галицький, промовив ще про збірку на народні цілі на спомин Покійного, яка принесла $31.55. З неї $16 призначено на пресовий фонд „Свободи".

Усе те подаємо до відома на спомин праці Покійного Мужа й Батька:

Жена ТЕОДОСІЯ СТЕЦІВ; дочка АННА, син ЕВСТАХІЙ з женою; син ІВАН з женою; дочка КАТЕРИНА СТЕЦІВ-СКАТ з двома дітьми — усі члени У.Н.С.

ТАРЗАН ч. 2080. Атака згори.

Коли Блейк завважав кусник шкіри з леопарда, він злякався, що малпочоловік утік.

Тримаючи в поготівлі свою рушницю, він відімкнув двері і вітворив їх на величину шпари.

Коли Блейк заглянув до середини і, як йому здавалося,

завважав, що кімната порожна, він отворив двері на розтвір.